11241

מקום להידוק
דפי השאלון

1

משרד החינוך

המִנהל הפדגוגי | אגף בכיר בחינות

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדייקנות. אי־מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה.

הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר — ספרים, מחברות, רשימות — חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

מותאם

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטיוטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי־קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקות לנבחנים
ملصقات للممتحَنين

מדבקת נבחן והתאמות
ملصَقة ممتحَن وملاءَمات

שנה السنة חודש الشهر
מועד موعد

סמל ביה"ס رقم المدرسة
מס' תעודת הזהות رقم الهويّة

יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם)
يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحَن (بدون اسم)

מדבקת שאלון
ملصَقة نموذج امتحان

שאלון: 011241

עברית מותאם

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربّع ☐ إذا أُعطي دفتر إضافيّ

* التّعليمات باللّغة العربيّة على ظهر الصّفحة

وزارة التّربية والتّعليم

الإدارة التّربويّة | القسم الكبير للامتحانات

دفتر امتحان

تحيّة للممتحَنين وللممتحَنات،

يجب قراءة التّعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقًا لها بدقّة. عدم تنفيذ التّعليمات قد يؤدّي إلى عوائق مختلفة وحتّى إلى إلغاء الامتحان.

أُعدّ الامتحان لفحص التّحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة – كتب، دفاتر، قوائم – إلى غرفة الامتحان، ما عدا "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما **لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان**. استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان.

بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

ملاءَم

يجب التّقيّد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التّأكّد بأنّ تفاصيلكم الشّخصيّة مطبوعة على ملصَقات الممتحَن الّتي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصَقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصَقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصَقة الممتحَن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمَل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط.
5. **يُمنع نزع أو إضافة أوراق.** الدّفتر الّذي يُسلَّم ناقصًا يُثير الشّكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنّى لكم النّجاح!

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה:	בגרות
מועד הבחינה:	קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון:	11241
נספחים:	נספח 1 – מאמרים
	נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות

חלק שני – לשון – 50 נקודות

פרק א: שם המספר

פרק ב: תחביר } יש לבחור באחד הפרקים

פרק ג: מערכת הצורות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).

ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים **1–3** שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–6 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. על פי פסקות א–ג ב**מאמר 1**, כתבו את הטענה המרכזית של כותבת המאמר. (4 נקודות)

_____

_____

2. **א.** במשפט שלפניכם הקיפו את האפשרות הנכונה מבין שתי המילים המודגשות.

(2 נקודות)

לדעת כותבת **מאמר 1**, בהקשר החברתי יש **דמיון / שוני** בין השימוש במוזיקה בחברות שבטיות ובין השימוש בה בחברה המודרנית.

ב. העתיקו מ**מאמר 1** משפט אחד המוכיח את תשובתכם. (4 נקודות)

_____

_____

3. מהי הטענה המרכזית העולה מ**מאמר 2**? הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

(1) בהופעות חיות מידת האדיבות של האנשים בקהל זה כלפי זה היא רבה.

(2) רק למוזיקה שמנוגנת בתיאום יש השפעה על רגשותיהם ועל התנהגותם של בני אדם.

(3) למוזיקה חיה יש השפעה רבה יותר על רגשותיהם ועל התנהגותם של בני אדם מלמוזיקה מוקלטת.

(4) בימינו אנו נהנים מגישה בלתי מוגבלת ליצירות קלסיות ולביצועים של אומנים חדשים.

/המשך בעמוד 5/

4. **א.** כותבת **מאמר 3** מתארת פער בין מצב מצוי ובין מצב רצוי בנוגע לחינוך המוזיקלי.

על פי **מאמר 3**, הסבירו מהו המצב המצוי ומהו המצב הרצוי. (5 נקודות)

ב. לטענת כותבת **מאמר 3**, המוזיקה יכולה להיות כלי המגשר בין מגוון זהויות ומסורות (על פי פסקה ה).

הביאו הוכחה אחת מ**מאמר 1** או מ**מאמר 2** שיכולה לתמוך בטענה זו. (3 נקודות)

5. לפניכם רשימת מטרות בכתיבת מאמרים.

- להנחות ולהדריך את הקוראים
- למתוח ביקורת ולהשפיע על מקבלי ההחלטות
- לדווח על פעולות ואירועים
- להציג טענות המבוססות על מידע מהימן
- לתאר חוויות אישיות

א. מהי המטרה העיקרית המשותפת ל**מאמרים 1** ו־**2**? העתיקו אותה מן הרשימה.

(2 נקודות)

ב. מהי המטרה העיקרית של **מאמר 3**? העתיקו אותה מן הרשימה. (2 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

6. מטלת כתיבה (25 נקודות)

לקראת דיון שיעסוק בשילוב שיעורי מוזיקה בבית ספרכם התבקשתם לכתוב סקירה.

בסקירתכם כתבו על **השפעתה** של המוזיקה על נפש האדם ועל החברה.

התבססו על **מאמרים 1** ו־**2** בלבד.

כתבו בהיקף של 100–200 מילים.

הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

השתמשו בעמוד זה ובעמוד הבא לכתיבת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמוד 8.

טיוטה

/המשך בעמוד 7/

טיוטה

/המשך בעמוד 8/

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

סקירה

שימו לב: שאלה 7 בעמוד הבא.

/המשך בעמוד 9/

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב–ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 7.

7. במשפטים שלפניכם **הקיפו** את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- במחקר שפורסם בשנת אלפיים ו**שלוש עשרה / ושלושה עשר** בדקו את ההשפעות של השירה במקהלה על חבריהָ.
- שמונים ו**שתיים / ושניים** אחוזים מן המשתתפים במחקר ישנו טוב יותר לאחר שהאזינו למוזיקה מרגיעה.
- עד כה השתתפה ישראל בתחרות הזמר של האירוויזיון ארבעים ו**שבעה / ושבע** פעמים.
- **ארבע / ארבעת** הזכיות של ישראל בתחרות הזמר של האירוויזיון ריגשו מאוד את הציבור הישראלי.
- בשנת 1975 הגיעה ישראל למקום ה**אחת עשרה / האחד עשר** בתחרות האירוויזיון.
- גמר תחרות הזמר של האירוויזיון בשנת 2025 התקיים ב**שבע עשרה / בשבעה עשר** במאי.
- שיר מספר **תשע / תשעה** היה השיר של אוסטרייה, והוא זכה בתחרות.
- מספר הנקודות של אוסטרייה היה גבוה פי **שתיים / שניים** מזה של אוקראינה.
- בשנת 1979 זכה השיר "הללויה" של ישראל במקום הראשון וקיבל מאה עשרים ו**חמש / וחמישה** נקודות.
- לאחר שזכה בתחרות השירה, קיבל הזמר **שבעה עשר אלף / שבע עשרה אלף** הודעות.

/המשך בעמוד 10/

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
בחרו ב**פרק שלמדתם**: פרק ב – תחביר **או** פרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 8–12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב:
- בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

8. א. לפניכם שני משפטים, ובהם חלקים כוללים.

(1) המוזיקה אינה משפיעה על אורך החיים או על המשכיות המין האנושי. _____

(2) החינוך המוזיקלי אינו עומד בראש סדר העדיפויות של מערכת החינוך,

וכך מועבר להורים ולילדים מסר שגוי בנוגע לחשיבותו. _____

- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.
אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית; אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.
- בכל משפט סמנו קו מתחת לחלק הכולל.
- ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים. _____

ב. לפניכם משפט פשוט.

באמצעות השקעה בחינוך מוזיקלי מגיל צעיר נטפח דור של אזרחים יצירתיים.

המירו את המשפט במשפט מורכב בעל קשר לוגי של תנאי.

_____

/המשך בעמוד 11/

9. א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם יש פסוקית.

(1) ייתכן שהיכולת המוזיקלית לא פתרה שום בעיה הישרדותית בעבור המין האנושי.

(2) ברור שלמוזיקה שימושים רבים מאוד בעבור החברה והפרט גם יחד.

- ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות במשפטים. _____
- בין שני **המשפטים (1)–(2)** יש קֶשֶׁר לוגי. ציינו מהו. _____

ב. לפניכם משפט פשוט, ובו הסגר.

מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.

- סמנו קו מתחת להסגר במשפט.
- מהי משמעות ההסגר במשפט? הקיפו את התשובה הנכונה מבין האפשרויות שלפניכם.

הבעת רגש, הבעת ספק, ברירה, הבעת ודאות

ג. לפניכם משפט פשוט.

לאחר לידת בננו הראשון התמלא הבית בשירי ילדים.

המירו את המשפט במשפט מורכב. שמרו על הקשר הלוגי.

_____

ד. לפניכם משפט פשוט שחלקיו התחביריים נתחמו.

ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

בגלל חשיבותה של המוזיקה	**היא**	**נלמדת**	**מגיל**	**צעיר.**

/המשך בעמוד 12/

10. א. לפניכם משפט מורכב בדיבור עקיף.

המוזיקאים מצהירים שהמוזיקה חשובה מאוד בחייהם.

- תחמו את הפסוקית, וציינו את התפקיד התחבירי שלה במשפט.
- המירו את המשפט במשפט פשוט בעל הסגר. השתמשו במידע שבמשפט בלבד.

_____

- המירו את המשפט במשפט בדיבור ישיר.

_____

ב. לפניכם קטע, ובו ארבע מילים המסומנות בקו.

חובבי מוזיקה ומעריצים של זמרים ולהקות אומרים שאין כמו האנרגיות בהופעה חיה. אם אתם מעריצים להקה או זמר ונוהגים ללכת להופעות שלהם, או אם אתם עצמכם נגנים חובבים, אתם בוודאי מזדהים עם ההרגשה הזאת.

ציינו מעל כל מילה המסומנת בקו את **חלק הדיבור** שלה.

ג. לפניכם איור המציג דו־שיח דמיוני ומשעשע בין מיץ תפוזים למלפפון.

(האיור נוצר באמצעות בינה מלאכותית)

- מהו **חלק הדיבור** של המילה "משקה" בשאלתו של מיץ התפוזים? _____
- מהו **חלק הדיבור** של המילה "משקה" בתשובתו של המלפפון? _____

/המשך בעמוד 13/

11. א. לפניכם משפט.

אנו משתמשים במוזיקה להפגת השיעמום בעת ביצוע פעולות שגרה יום־יומיות, כגון נהיגה או הדחת כלים.

- העתיקו מן המשפט תמורה. _____
- העתיקו את הביטוי המכליל שאותו התמורה ממירה. _____
- כתבו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל. _____

ב. לפניכם שני משפטים.

(1) האזנה למוזיקה יכולה לשפר את מצב הרוח.

(2) המוזיקה מורידה את רמות ההורמון קורטיזול, המזוהה עם מתח נפשי.

המירו את שני המשפטים במשפט מורכב ובו קשר לוגי מתאים.

_____

_____

ג. לפניכם שני משפטים ובהם מילות שאלה. כתבו ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של מילת השאלה.

(1) מה ישיר האומן בהופעה? _____

(2) מי שר את הבלדה הנפוליטנית? _____

ד. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם המילה **כי** פותחת פסוקית.

(1) הטענה כי מבחינה הישרדותית המוזיקה היא חסרת תכלית הפתיעה אותנו.

(2) מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כי טבעה הוא דינמי ומשתנה.

בכל אחד מן המשפטים תחמו את הפסוקית, וציינו את התפקיד התחבירי שלה.

/המשך בעמוד 14/

12. א. לפניכם משפט מורכב.

בתקופת מגפת הקורונה הצליחה השירה המשותפת להחזיר לאנשים את תחושת "היחד", שנלקחה מהם עקב ההגבלות שהוטלו בשל המגפה.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים על פי סדר הגיוני.

(1) _____

(2) _____

(3) _____

ב. לפניכם שני משפטים שאין בהם סימני פיסוק. פסקו את המשפטים על פי ההנחיות שאחריהם.

ד"ר לורה בראון מומחית בהתפתחות ילדים טוענת שילדים שלומדים מוזיקה מפעילים בו־בזמן את חוש השמיעה את חוש הראייה ואת יכולת התנועה העדינה והגסה לדבריה למידה זו תורמת גם לשיפור הכישורים הלשוניים שלהם

- סמנו נקודות בסופי המשפטים.
- פסקו הסגר.
- פסקו תמורה.
- פסקו חלקים כוללים.

/המשך בעמוד 15/

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 13–17 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב:
- בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

13. לפניכם טבלה ובה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש.

השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
המוזיקה הייתה יכולה **לְהִכָּחֵד** (להיכחד) מן העולם.		
לא **יָחוּל** שום שינוי בהכנות לאירוע.		
בדרך כלל **מִתְוַסֵּף** (מתווסף) למוזיקה ריקוד.		
אנשים **מוֹנִים** כמה סיבות להאזנה למוזיקה.		
בעזרת המוזיקה אנשים **מְאַוְרְרִים** (מאוורים) רגשות.		
בזכות המוזיקה חיינו **מוּאָרִים**.		
עלינו **לְהוֹדוֹת** שבתחומים מסוימים אנו מבינים מעט מאוד.		

/המשך בעמוד 16/

14. א. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש פועל.

- המדריך **הִתְרָה** בנו שאם נאחר שוב, הוא לא יאפשר לנו להשתתף בפעילות. _____
- האוזן לא **הִתְרַגְּלָה** לשינוי המוזיקלי. _____
- ההופעה של הזמר **הוֹתִירָה** בנו רושם עז. _____

(1) ציינו ליד כל משפט את השורש של הפועל המודגש בו.

(2) שניים מן הפעלים נוטים באותו הבניין. ציינו את הפעלים. _____, _____

(3) שניים מן הפעלים נוטים באותו הגוף. ציינו את הפעלים. _____, _____

ב. לפניכם איור המציג דו־שיח דמיוני ומשעשע בין מיץ תפוזים למלפפון.

(האיור נוצר באמצעות בינה מלאכותית)

(1) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בשאלתו של מיץ התפוזים? _____

(2) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בתשובתו של המלפפון? _____

ג. לפניכם טבלה, ובה שני משפטים. בכל משפט מודגשת המילה **קליטה**.
השלימו את הטבלה שלפניכם: ציינו את חלק הדיבור של המילה **קליטה** בכל משפט ואת המשקל שלה.

	חלק הדיבור	המשקל
לשיר הזה יש מנגינה **קְלִיטָה**.		
ה**קְלִיטָה** של האינטרנט באזורנו גרועה.		

/המשך בעמוד 17/

15. א. לפניכם קטע, ובו מודגשים השמות **צִיּוּן**, **בַּקָּשָׁה**.

בתרבות השבטית המוזיקה משמשת למשל בטקסים ל**צִיּוּן בַּקָּשָׁה** לגשמים. המוזיקה בטקסים אלה מלווה בשירה ובריקודים. כמו כן המוזיקה משמשת לליווי פעולות יום־יומיות כגון ערבוב המזון.

(1) הקיפו בקטע שלושה שמות נוספים הנוטים באותו המשקל של השם **צִיּוּן** המודגש בקטע.

(2) ציינו את המשקל המשותף לכל השמות האלה. _____

(3) השמות **צִיּוּן**, **בַּקָּשָׁה** גזורים מאותו הבניין.
ציינו את הבניין. _____

(4) למשקלי השמות **צִיּוּן**, **בַּקָּשָׁה** יש משמעות משותפת.
ציינו את המשמעות המשותפת למשקלי השמות. _____

ב. לפניכם קטע, ובו שבעה שמות תואר מודגשים.

השימוש ה**קָּדוּם** ביותר שנעשה במוזיקה היה בהקשר **חֶבְרָתִי** וכל ביצוע מוזיקלי היה חד־פעמי, אולם בימינו המצב שונה: בזכות הטכנולוגיה ה**מִתְקַדֶּמֶת** שפע **מוּזִיקָלִי** מצוי בהישג ידינו. אנו נהנים מגישה כמעט בלתי **מֻגְבֶּלֶת** (מוגבלת) לשירים **חֲדָשִׁים** ו**מְרַגְּשִׁים**.

(1) מבין שמות התואר המודגשים בקטע, העתיקו שני שמות תואר שדרך התצורה שלהם היא בסיס וצורן סופי.

_____, _____

(2) מבין שמות התואר המודגשים בקטע, העתיקו ארבעה שמות תואר הגזורים מצורות הבינוני, וציינו את הבניין של כל אחד מהם.

שם התואר: _____, הבניין: _____

שם התואר: _____, הבניין: _____

שם התואר: _____, הבניין: _____

שם התואר: _____, הבניין: _____

(3) מבין שמות התואר המודגשים בקטע, העתיקו שם תואר שדרך התצורה שלו היא שורש ומשקל, והוא אינו צורת בינוני. כתבו את משקלו.

שם התואר: _____, המשקל: _____

/המשך בעמוד 18/

16. א. לפניכם קטע, ובו מודגשים שלושה שמות.

באחד מן הראיונות שנערכו עם נעמי שמר ז"ל היא נשאלה אם היא מגדירה את עצמה **פִּזְמוֹנָאִית** או **מְשׁוֹרֶרֶת**. תשובתה הייתה: "אני **מִזְמוֹרָאִית**".

(1) ציינו את השורש של השם **מְשׁוֹרֶרֶת**. _____

(2) כל אחד מן השמות **פִּזְמוֹנָאִית**, **מִזְמוֹרָאִית** נוצר מבסיס ומשני צורנים סופיים.

- ציינו את הבסיס של כל שם ואת המשקל של כל בסיס.

פִּזְמוֹנָאִית הבסיס: _____ משקל הבסיס: _____

מִזְמוֹרָאִית הבסיס: _____ משקל הבסיס: _____

- ציינו את שני הצורנים הסופיים ואת המשמעות של כל צורן בשם **פִּזְמוֹנָאִית** או בשם **מִזְמוֹרָאִית**.

הצורן הסופי: _____ משמעות הצורן: _____

הצורן הסופי: _____ משמעות הצורן: _____

ב. לפניכם רשימה, ובה שמות של בעלי תפקידים בבית ספר למוזיקה.

נַגָּנִים, מַלְחִינִים, מְחַנְּכִים, זַמָּרִים, מוֹרִים, מְעַבְּדִים

מיינו את השמות לשלושה זוגות על פי המשקל.

הזוג: _____ _____

הזוג: _____ _____

הזוג: _____ _____

ג. לפניכם שלושה שמות שדרך התצורה שלהם היא בסיס וצורן סופי.

צֵ'לָן, חֲלִילָן, מוּזִיקַאי

(1) הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת הבסיס שלו.

(2) נמקו את תשובתכם. _____

/המשך בעמוד 19/

17. א. לפניכם קטע שחסרים בו **פעלים**. קראו אותו, וכתבו את **הפועל** המתאים על פי השורש בסוגריים.

גם בתחום המוזיקה הבינה המלאכותית _____ (ח-ו-ל) כיום מהפכה של ממש, והיא _____ (א-ת-ג-ר) את כל מה שידענו עד כה על יצירה אנושית. כיום הבינה המלאכותית _____ (ש-ל-ב) בהיבטים רבים של העשייה המוזיקלית, ו _____ (ש-נ-י) לחלוטין את האופן שבו אנו יוצרים ו _____ (פ-ו-ק) מוזיקה.
כלֵי הבינה המלאכותית _____ (א-פ-ש-ר) להלחין שירים ואף _____ (ח-ק-י) קולות אנושיים. _____ (ס-פ-ק) רק כמה הנחיות פשוטות, ו _____ (י-צ-ר) שיר. יש מי ש _____ (ש-ו-י) את המהפכה הזאת למהפכה שגרמו הטלפונים החכמים לתחום הצילום: כל מי שיש לו טלפון חכם, נהיה צלם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו **שמות**. קראו אותו, וכתבו את **השם** המתאים על פי השורש בסוגריים.

המושג "מוזיקת עולם" הוא _____(כ-נ-י) למוזיקה "שאינה מערבית", ובעבר היא הוגדרה "מוזיקה עממית". יש בה _____ (ג-ו-ן) סגנונות, שמקורם בעיקר באפריקה, באסיה, בדרום אמריקה ובמזרח התיכון. ה _____ (א-פ-י-ן) של המוזיקה הזאת משתנים מתרבות לתרבות, אך לרוב אפשר לזהות בה _____ (ש-מ-ש) בכלי נגינה מסורתיים כגון תופים וחלילים. כמו כן היא מאופיינת ב _____ (ק-צ-ב) מיוחדים. מוזיקת עולם משמשת אמצעי לביטוי זהות תרבותית ולשימור _____ (מ-ס-ר) עתיקה.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ו, מס' 11241 + נספחים

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كلّ مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنّجاح، مجلس الطّلّاب والشّبيبة القطريّ"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר

לשאלון מותאם, עברית: הבנה, הבעה ולשון

11241, קיץ תשפ"ו, 2026

מותאם

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

סוד קסמה של המוזיקה

מאת **פרופ' רוני גרנות**

פסקה א בחודש מרץ 2020, בעת הַסֶגר שהוטל בשל מגפת הקורונה, שרו אנשים בנַפּוֹלִי שבאיטליה ממרפסות דירותיהם את הבלדה הנַפּוֹלִיטָנִית "Abbracciame" (חבק/י אותי). נדמה כי המוזיקה והשירה המשותפת הצליחו להחזיר אז לאנשים, ולו לרגע, את המגע האנושי ואת תחושת "היחד", שנלקחו מהם עקב ההגבלות שהוטלו בשל המגפה. עד מהרה בעוד ועוד מקומות בעולם, גם בישראל, אימצו אנשים את רעיון "שירת המרפסות".

פסקה ב על כוחה של המוזיקה בתקופות משבר למדנו גם ממחקר שערכנו. במחקר השווינו בין האזנה למוזיקה לבין פעילויות אחרות שאנשים עושים כדי לשמור על מצב רוח חיובי וכדי להסיח את הדעת מן המצב, כגון פעילות גופנית, מדיטציה וצפייה בטלוויזיה. מצאנו שבאופן מפתיע, כמעט תמיד דורגה ההאזנה למוזיקה במקום הגבוה ביותר לעומת הפעילויות האחרות.

פסקה ג החוקר סטיבן פינקר טוען כי המוזיקה היא חסרת תכלית מבחינה הישרדותית. היא אינה תורמת להשגת יעדים כמו חיים ארוכים או הֶמשכיות הדורות. לדבריו, המוזיקה הייתה יכולה להיכחד מן העולם בלי שיחול שום שינוי באורחות חיינו. ייתכן שהיכולת המוזיקלית עצמה לא פתרה שום בעיה הישרדותית בעבור המין האנושי, אולם ברור שלמוזיקה יש שימושים רבים מאוד בעבור החברה והפרט גם יחד. מכאן עולה השאלה: מהו סוד קסמה של המוזיקה, שגורם לה להיות חשובה כל כך בעבור רוב האנשים בכל התרבויות במשך אלפי שנים?

פסקה ד אין תרבות שאין בה ביטוי מוזיקלי כלשהו. השימוש במוזיקה הוא עתיק יומין, וסביר להניח שהשימוש הקדום ביותר שנעשה במוזיקה היה בהקשר חברתי. בחברות שִבטיות המוזיקה ליוותה, ועדיין מלווה, אירועים חשובים בחיי הקבוצה והפרט: ציד מוצלח, בקשה לגשמים, הולדת תינוק, טקסי מעבר מילדות לבגרות, ועוד. שימוש נוסף במוזיקה המאפיין את כל התרבויות הוא כדי לגרום לתחושה של רגיעה ושלווה, למשל שירי ערש.

פסקה ה בחברות שבטיות המוזיקה מלַווה גם פעולות יום־יומיות שמתאפיינות בתנועה ממקום למקום, כגון צעידה או חתירה ועבודות הדורשות תנועות חזרתיות, כגון ערבוב, חיתוך ועוד. בפעילויות כאלה כולם משתתפים בהפקת המוזיקה – בשירה, בתיפוף, בנגינה או במחיאות כף.

---

* מעובד על פי גרנות, ר' (יולי, 2022). סוד קסמה של המוזיקה. **אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע**. אוחזר מ־davidson.org.il.

/המשך בעמוד 3/

פסקה ו לכאורה נראה כי שימושים כאלה במוזיקה רחוקים מן האופן שבו המוזיקה שזורה בחיינו בחברה המודרנית, אך אם ניתן את דעתנו על כך, נמצא כי לרוב שימושי המוזיקה בחברות שבטיות יש בימינו מקבילות שלבשו כְּסוּת אחרת: המנונים לאומיים, שירים שהם "הפסקול של המדינה", שירה משותפת במשחקי כדורגל ושירה בהופעות ענק בפארק.

פסקה ז בכל הפעולות והאירועים האלה יש חשיבות עצומה לתחושת החיבור בין המשתתפים. המוזיקה מסוגלת ליצור תחושה זו, שכן היא מתבצעת בתיאום מושלם בין אנשים גם בקבוצה גדולה, אפילו בלי קשר עין או מגע ביניהם. תיאום זה יוצר תחושת חיבור בין האנשים, תחושת שייכות, ששום פעילות אחרת אינה יכולה ליצור. וזה המרכיב העיקרי בקסמה של המוזיקה.

פסקה ח במחקר התברר כי אנשים מונים מגוון סיבות להאזנה למוזיקה, ואפשר לחלק אותן לשלושה תחומים. ראשית, התחום החברתי, למשל בבילוי עם חברים או להפגת בדידות. שנית, שימוש במוזיקה לצורך רקע לפעילויות אחרות. אנו משתמשים במוזיקה כדי להפיג את השיעמום בעת ביצוע פעולות יום־יומיות, כגון נהיגה והדחת כלים או כדי לשפר את הביצועים בפעילות גופנית. ולבסוף התחום שהוא אולי החשוב שבהם, קשור ליכולותיה של המוזיקה להשפיע עלינו רגשית.

פסקה ט יש מי שרוצים לחוות רגש כלשהו ולהעצים אותו, ואחרים מבקשים להשתמש במוזיקה כדי לשנות מצב רגשי לא נעים. החוויה הרגשית העזה שהמוזיקה מעוררת יכולה לסייע לנו לעבד רגש מסוים ולהשתחרר מרגשות שליליים. כלומר המוזיקה משמשת לאיזון הרגשות ולהסטת מצב הרוח – בדרך כלל ממצב רוח שלילי לחיובי.

פסקה י כיצד המוזיקה משפיעה עלינו? המוזיקה מעוררת בנו זיכרונות, דימויים חזותיים ואסוציאציות, המשקפים את עולמנו הפנימי־הרגשי. ההשפעה הרגשית של תופעה זו יכולה להתבטא בשינויים פיזיולוגיים של ממש בלחץ הדם, בדופק, ואפילו בשינויים עצביים והורמונליים. אחד הממצאים שהתגלו בעקביות במחקרים, הוא ההשפעה המיטיבה שיש להאזנה למוזיקה על ירידה ברמת ההורמון קורטיזול, המזוהה עם מתח נפשי.

פסקה יא למרות הניסיונות הרבים להבין מדוע אנו נמשכים למוזיקה, עלינו להודות בכנות שאנו מבינים מעט מאוד. המוזיקה מורכבת מממדים רבים מאוד שאת חלקם איננו יודעים לתאר. כשאדם מתרגש עד דמעות משיר, יהיה קשה עד בלתי אפשרי להסביר אילו תהליכים מתרחשים בגופו. אך אין בזה כדי להניא אותנו מלהמשיך במסע המרתק של הבנת התופעה הנפלאה הנקראת מוזיקה.

/המשך בעמוד 4/

מאמר 2

המוזיקה של המוח

מאת **ד"ר עדי יניב**

פסקה א למוזיקה חשיבות רבה בתרבות האנושית. משחר הימים היא הייתה גורם מאחד ומרגש, ותרמה לגיבוש הקהילה בטקסים שבטיים. המוזיקה ליוותה לוחמים בצאתם לקרב, נערים ונערות בטקסי התבגרות ושבטים רבים בחגיגות הודיה על בוא הגשם.

פסקה ב בעבר נהגו לנגן מוזיקה עממית בלי לערוך חזרות ובלי תכנון מוקדם, וכל ביצוע היה שונה וחד־פעמי. בימינו המצב השתנה, ושפע מוזיקלי עצום מצוי בהישג ידנו. אנו נהנים מגישה מיידית וכמעט בלתי מוגבלת ליצירות קלסיות, לביצועים של אומנים אהובים וגם למוזיקה חדשה. אם כן, מדוע אנו משקיעים כסף, יוצאים מן הבית ומגיעים במיוחד להופעות חיות כדי לשמוע את אותן יצירות בדיוק?

פסקה ג מוזיקה מעוררת בבני אדם תגובות רגשיות שונות. גורמים רבים, כמו העוצמה של הצליל, משפיעים על רגשותינו ועל החוויה שלנו כאשר אנחנו מאזינים למוזיקה. חובבי מוזיקה טוענים שאין כמו האנרגיות והאווירה בהופעה חיה, ואם הייתם בהופעה של להקה או אומן שאתם אוהבים, אתם בוודאי מזדהים עם הטענה הזאת. אולי השירים ריגשו אתכם ואפילו העלו דמעה בזווית עינכם.

פסקה ד מחקר חדש שנערך באוניברסיטת ציריך מצא שהמוח שלנו חש בהבדל בין מוזיקה מוקלטת לבין מוזיקה חיה. במחקר השמיעו החוקרים לנבדקים קטעי מוזיקה שנועדה לעורר רגשות. הנבדקים האזינו לכל קטעי המוזיקה פעמיים – פעם אחת נגנים מקצועיים ניגנו את קטעי המוזיקה בַּמקום, ופעם נוספת הושמעה לנבדקים גרסה מוקלטת של אותם הקטעים.

פסקה ה בסריקת המוח של הנבדקים נמצא כי בעת ההאזנה למוזיקה החיה התעוררה באזורי מוח, הקשורים לעיבוד רגשות ולוויסותם, פעילות ברמה גבוהה יותר מרמת הפעילות שהתעוררה באזורים אלה בעת ההאזנה למוזיקה המוקלטת. יתרה מזו המוזיקה החיה הובילה לפעילות מוגברת באזור במוח הקשור בציפייה לגירויים מענגים, כמו אכילת עוגייה מתוקה. החוקר הראשי של המחקר סיכם כי על פי הממצאים, מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.

---

* מעובד על פי יניב, ע' (יוני, 2024). המוזיקה של המוח. **אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע**. אוחזר מ־davidson.org.il.

/המשך בעמוד 5/

פסקה ו בהופעה חיה, שלא כמו במוזיקה מוקלטת, האומן יכול להגיב לקהל ולהתאים את עצמו אליו, וכך נוצר תיאום בין תגובת הקהל ובין הביצוע המוזיקלי על הבמה. יתרה מזו בהופעות חיות נדמה לפעמים שכל האנשים בקהל מתואמים – אלפי אנשים קופצים יחד ושרים כאחד עם ההרכב המוזיקלי שמופיע.

פסקה ז מחקר משנת 2021 בחן את התגובות הגופניות של אנשים בזמן שהם האזינו להופעה חיה של תזמורת שניגנה מוזיקה קלסית. למשתתפים במחקר, שלא הכירו זה את זה, הוצמדו חיישנים שמדדו סממנים פיזיולוגיים כגון קצב הלב, קצב הנשימה ופעילות של שרירי הפנים, שמתבטאת בהבעות פנים. במחקר נמצא כי במהלך ההופעה היו רגעים שבהם היה תיאום ניכר בין המשתתפים, המאזינים בקהל, והוא בא לידי ביטוי בעיקר במדד של שרירי הפנים.

פסקה ח התיאום שנוצר בין אנשים בקהל משפיע גם על מידת הנדיבות שלהם זה כלפי זה. לא פעם קורה בהופעות שאף שיש אנשים שמסתירים את הבמה, כולם שמחים ומחייכים זה לזה, שרים ורוקדים יחד.

פסקה ט כדי להבין את התופעה הזאת, מחקר בדק את מידת העזרה לזולת בשני מצבים שונים: במצב אחד המשתתפים והחוקרים היו מתואמים ותופפו באותו קצב לצלילי מוזיקה שהושמעה ברקע; במצב האחר המשתתפים תופפו בקצב של המוזיקה, אך החוקרים תופפו מהר יותר. לאחר מכן ביקשו החוקרים מן המשתתפים עזרה כלשהי. נמצא כי לאחר התיפוף המתואם, ההיענות של המשתתפים לעזור לחוקרים הייתה גבוהה יותר מן ההיענות שלהם לעזור להם לאחר התיפוף הלא־מתואם.

פסקה י ייתכן, אם כן, שהמקצב המתואם מוביל גם לתיאום מורכב יותר – רגשי ובין־אישי, שמשפיע על רמת הנדיבות והאדיבות שלנו זה כלפי זה. החוקרים מסכמים: "אם אתה הולך לקונצרט – אינך לבד. החוויה הרגשית היא גם חוויה חברתית".

/המשך בעמוד 6/

מאמר 3

מוזיקה היא כלי חינוכי מרכזי

מאת **ד"ר טל וייס**

פסקה א מוזיקה היא חלק בלתי נפרד מחיינו. צלילים מוזיקליים מקיפים אותנו מכל עבר, משפיעים על מצב רוחנו, על רגשותינו ועל הנפש שלנו. המוזיקה מעצבת את חוויותינו, והיא רכיב חשוב בזהות התרבותית שלנו.

פסקה ב מחקרים רבים מצביעים על התרומה הניכרת של חינוך מוזיקלי בשנים הראשונות לחיי הילד. מוזיקה מסייעת בהתפתחות השכלית, הרגשית והחברתית, תומכת ברכישת שפה, משפרת מיומנויות מוטוריות(1) ומאפשרת ביטוי רגשי. חשיפה למגוון סגנונות מוזיקליים מרחיבה את עולמו התרבותי של הילד ומפתחת בו את היכולת היצירתית ואת החשיבה המופשטת. יתרה מזו, לשירה משותפת של ילדים ומבוגרים יש יתרונות ברורים על האזנה פסיבית.

פסקה ג אף על פי שכולם מבינים את חשיבותה של המוזיקה, במערכת החינוך לא משלבים תחום זה במידה מספקת, ובכך מועבר מסר שגוי להורים ולילדים בנוגע לחשיבותו. אומנם ברוב גני הילדים יש פעילויות המכונות "העשרה מוזיקלית", אך כאשר רואים בתחום זה "העשרה" או "תוספת" בלבד לתוכנית הלימודים ולא חלק מהותי בה, מחמיצים את ההזדמנות לטפח את היכולות המוזיקליות והיצירתיות של הילדים בשלב חשוב בהתפתחותם.

פסקה ד הגיע הזמן לשינוי ממשי בעניין זה. חינוך מוזיקלי בגני ילדים צריך להיות במעמד של מקצוע חובה מפוקח. יש להשקיע בהכשרת מורים מקצועיים למוזיקה המתמחים בגיל הרך ולקבוע בעבורם תקן של עובדי הוראה. נוסף על כך, יש לפתח ולהטמיע בגני הילדים תוכניות לימוד מקצועיות ומבוססות מחקר, שיספקו מסגרת איכותית ואחידה של חינוך מוזיקלי בגיל הרך. לבסוף, נחוץ פיקוח מקצועי על הפעילויות המוזיקליות שנערכות בגנים, כדי להבטיח את איכותן ואת התאמתן לצרכים ההתפתחותיים של הילדים.

פסקה ה זו אינה רק השקעה בעתיד האישי של הילדים, אלא גם בעתיד התרבותי והרגשי של החברה הישראלית כולה. באמצעות חינוך מוזיקלי איכותי מגיל צעיר, נטפח דור של אזרחים יצירתיים ורגישים בעלי אוריינות תרבותית עשירה, המשקפת את המארג הרב־תרבותי הייחודי של החברה הישראלית. המוזיקה יכולה להיות כלי חינוכי מרכזי, המגשר בין מגוון זהויות ומסורות בארצנו ולמען הדורות הבאים.

---

* מעובד על פי וייס, ט' (אפריל, 2025). מוזיקה היא כלי חינוכי מרכזי, אך מערכת החינוך כושלת בנושא. **הארץ**. אוחזר מ־haaretz.co.il.

(1) מוטוריקה – מכלול התנועות הרצוניות שעושה האדם לצורך ביצוע פעולה.

/המשך בעמוד 7/

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

	התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a	ַ פתח	ָ קמץ	ֲ חטף פתח
e	ֶ סגול	ֵ צירי חסר ֵי צירי מלא	ֱ חטף סגול
i	ִ חיריק חסר	ִי חיריק מלא	
o	ָ קמץ קטן	ֹ חולם חסר וֹ חולם מלא	ֳ חטף קמץ
u	ֻ קובוץ	וּ שורוק	

טבלת הגופים

	גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

<u>תחביר</u>

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

/המשך בעמוד 8/

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הָפְעַל (הופעל), פִּעֵל (פיעל), פֻּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הֶלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה